

Пресреліз

Індекс економічної безпеки 2025

Міжнародний Інститут Свободи (ILI) запрошує на презентацію власного Індексу Економічної безпеки 2025, який вимірює стан національної системи економічної безпеки країн світу в контексті наявних зовнішніх і внутрішніх ризиків та загроз, а також відображає ефективність та надійність правових і економічних інститутів держави, системи державного управління загалом для реалізації країнової стратегії швидкого, довгострокового економічного зростання.

До цього річного Індексу увійшли: Україна, Аргентина, Польща, Німеччина, Румунія, Фінляндія, Чехія, Туреччина, США та Ізраїль.

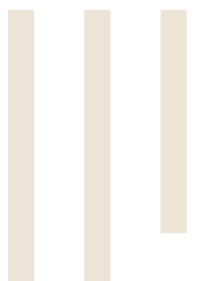
Інструмент оцінки стану безпеки економіки від аналітичного центру “Міжнародний Інститут Свободи” презентується уже вдруге, він створений на основі 60 показників – статистичних даних, досліджень, індексів, опитувань громадської думки та експертних груп.

Ми презентуємо рейтинг країн, групи країн за рівнем економічної безпеки та проаналізуємо стан економічної безпеки України у порівнянні з іншими країнами Індексу з метою виявлення кращих практик та попередження негативних сценаріїв. З огляду на безпекову ситуацію в країні та світі, а також отримані тривожні результати досліджень, імплементація результатів Індексу є критичною проблемою сьогодення.

[Переглянути Індекс Економічної Безпеки 2025](#)

[Завантажити повну версію Індексу Економічної Безпеки 2025 у pdf](#)

Міжнародний Інститут Свободи (International Liberty Institute) - незалежний, некомерційний аналітичний центр, діяльність якого спрямована на популяризацію, розвиток ідей та цінностей свободи шляхом експертних досліджень та практичних рішень для економіки та політики України, інших країн Європи та світу. Контакти для ЗМІ: media@ilibrtyinstitute.org, 0984045467 (Telegram), Наталія Слюсар.

Результати Індексу економічної безпеки 2025

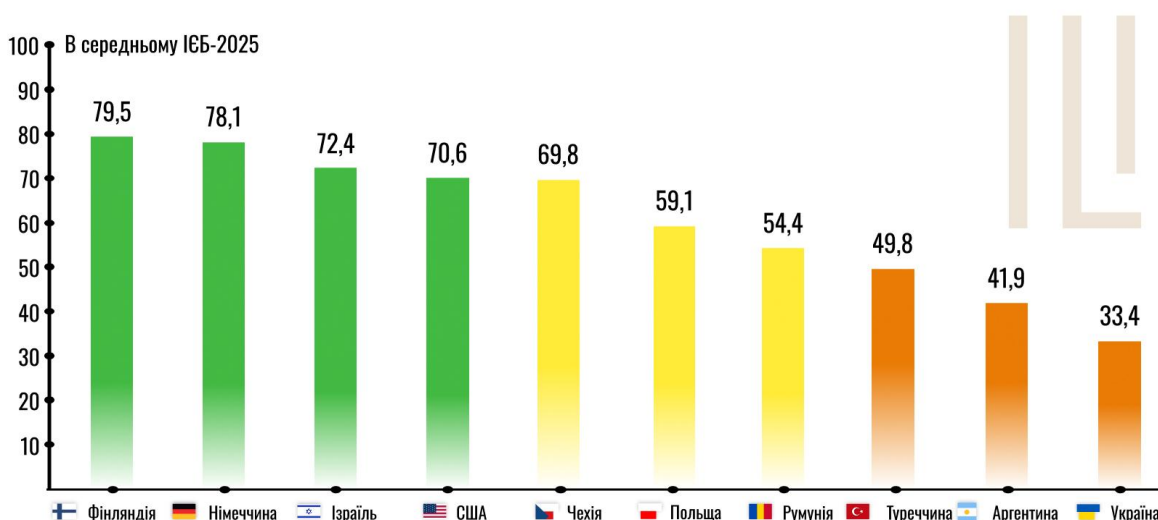
Групи Індексу. Залежно від значення Індексу країни належать до однієї з чотирьох груп: червона група, помаранчева, жовта та зелена група економічних ризиків.

Четверта група: 70,1 – 100 балів або найвищий, зелений рівень економічної небезпеки. Економічно розвинені країни, де безпека економіки тримається на чинних ефективних інститутах та механізмах економічної політики.

Третя група, 50,1 – 70 балів: жовтий рівень економічної небезпеки. Інститути та економічні системи цих країн загалом функціонують ефективно, але не вистачає синхронності та системності. Існує великий ресурс зростання шляхом зміни об'єму та ролі держави в економіці.

Друга група, 26,1 – 50 балів: помаранчевий рівень економічної небезпеки свідчить про низьку якість системи, інститутів економічної безпеки, суттєві дефекти у системі національної конкурентоспроможності. Уряди значною мірою ігнорують таку нематеріальну форму капіталу, як економічна свобода. Макроекономічна нестабільність супроводжується високою інфляцією, грошово-кредитною нестабільністю, фіскальною розбещеністю та надмірною роллю держави в економіці.

Результати Індексу економічної безпеки 2025

У країнах помаранчевого та жовтого ризику одним із джерел ризиків є нездатність відповідально керувати державними витратами на пенсійне забезпечення, освіту та охорону здоров'я, а також високі податки, дефіцит бюджету та держборг, низька якість національної валюти, слабкість та дефективність судової влади, низька якість законодавства, державні монополії, високі витрати входу ринку тощо (всього 27 факторів). Консервація цих проблем за кризової демографічної ситуації, міграції людського та підприємницького капіталу перетворюється на зростаюче джерело загрози для системи економічної безпеки. Натомість країни зеленого сектору Індексу – Німеччина, Фінляндія, США, Ізраїль показують приклади відносно стійких інститутів та систем забезпечення військової та економічної безпеки.

Ізраїль не входить до НАТО і протягом багатьох десятиліть проводить економічну політику, яка дозволила цій країні створити потужну систему військової безпеки, обороноздатності, а також забезпечити високий рівень національної конкурентоспроможності. Вивчення цієї моделі, стратегії розвитку дозволяє краще зрозуміти ефективну систему економічної безпеки для України.

Україна. Висновки та отримане значення [Індексу Економічної безпеки](#) - 33,4 бала (помаранчевий рівень) свідчать про погіршення стану економічної безпеки країни, у порівнянні з Індексом 2024 року (35,2 бала) та наявність ряду критичних проблем, які потребують негайного вирішення. За жодним із восьми факторів немає навіть 50 балів зі 100 можливих.

Найгірший результат України за індикатором «податкові та бюджетні чинники» - 14 балів. Це **червона зона** ризику економічної безпеки. Бюджетно-податкова система – одна з ключових в економіці. До червоної групи факторів потрапили також «макроекономічні чинники» - 21 бал. Це свідчення того, що поточна економічна політика уряду є найбільшим джерелом ризиків та загроз для національної економіки. За жодною групою факторів Україна не увійшла навіть до жовтої групи економічної безпеки. Україні потрібні не дрібні, косметичні реформи для зміцнення суверенітету та створення потужної системи національної безпеки, а глибоке перезавантаження всіх інститутів, системи державного управління, а також перегляд принципів взаємовідносин між виробниками товарів/послуг з одного боку та державою з іншого. Знаходження України в помаранчевій групі за якістю системи економічної безпеки різко знижує можливості успішної повоєнної модернізації, забезпечення високих, довгострокових темпів економічного зростання та повернення мільйонів українців додому для відновлення людського, підприємницького та економічного потенціалу.

Висновки Індексу 2025

1. Для **високого рівня економічної безпеки** необхідно створити та підтримувати на високому рівні правові, економічні, адміністративні інститути, які гарантують країні високий рівень особистої, політичної та економічної свободи, надійний захист прав власності, забезпечують свободу вибору для виробника та споживача у режимі відкритої конкуренції та макроекономічної стабільності. Ставка на протекціонізм, дирижизм для країни, що

розвивається, послаблює систему національної економічної безпеки й робить її вразливою.

2. Країни Центральної, Східної Європи зуміли скористатися членством у Європейському Союзі для підвищення рівня економічної безпеки. У найбільш сприятливому становищі виявилися ті країни, які вийшли на максимально високий рівень економічної свободи, стримали державне втручання в економіку та інтегрували свої країни до глобальних та регіональних ланцюжків цінності. Сам факт членства в ЄС не гарантує створення в країні надійної системи національної економічної безпеки.

3. Ізраїль в умовах постійних військових загроз зміг створити потужні інститути економічного зростання та розвитку на основі теорії підприємницького зростання Мізеса/Шумпетера. Міцний фундамент його системи національної економічної безпеки – це якісна макроекономічна політика, надійні гроші, повна інтеграція у світову фінансову систему, безумовна ставка на людський та підприємницький капітал. Який, своєю чергою, формується в результаті чіткої взаємодії та врахування інтересів бізнесу та влади. Для країни з високими зовнішніми загрозами важливо вибудовувати партнерські відносини з розвиненими країнами Заходу, як джерелами новітніх технологій, фінансів з одного боку, так і ринком збуту для товарів і послуг з іншого.

4. Туреччина – це приклад країни з суперечливими діями у сфері економічної безпеки. Країна пішла шляхом національного лідера щодо окремих секторів економіки, надала окремим регіонам спеціальний кредитний, податковий, регуляторний та інфраструктурний статус. Але значна частина економічної діяльності залишається у режимі несприятливого ділового клімату та слабких правових, регуляторних інститутів. Ігнорування такої важливої форми капіталу чи нематеріального активу, як «економічна свобода», нехтування макроекономічною стабільністю, зайве регулювання істотно послаблюють Туреччину.

5. Аргентина є для України країновим уроком того, як не слід забезпечувати економічну безпеку країни. Шлях країни останні 80 років (до обрання Х. Мілея) у моделі держави загального інтервенціонізму (welfare state) відкинуло її з однієї з найбагатших у світі у статус економіки, що розвивається. Одержавлення інвестиційної діяльності, збільшення державних витрат, виділення «точок зростання», реалізація програм імпортозаміщення та експортного стимулювання за рахунок особливих фінансових, податкових, адміністративних та регуляторних режимів зруйнували країнову конкурентоспроможність, істотно послабили її, згенерувавши цілий спектр небезпечних явищ та станів.

6. Україна фактично не має якісних інститутів та систем національної економічної безпеки. Руйнівна податкова система та спосіб її адміністрування, тотальне одержавлення економіки при незадовільній макроекономічній політиці, зневага до основ ефективної монетарної політики перетворило економіку країни на джерело додаткових екзистенційних загроз. Створена в країні модель не влаштовує ні виробників, ні інвесторів, ні споживачів. Тому з урахуванням досягнень та досвіду Ізраїлю, скандинавських країн, Чехії та Польщі Україні настійно рекомендується глибоке перезавантаження економічної, інституційної політики для протистояння зовнішнім загрозам національній безпеці та підвищення глобальної конкурентоспроможності країни.

Для підвищення рівня економічної безпеки та швидкого економічного зростання, досягнення економіки об'ємом 1 трлн ВВП Міжнародний Інститут Свободи рекомендує Уряду України взяти за основу створену у 2024 році [Концепцію національної економічної безпеки](#), змінивши підхід з державоцентричної моделі держави на людиноцентричну, за прикладом країн “зеленої” та “жовтої” зони Індексу Економічної Безпеки.

